

VJESNIK

službeno glasilo Grada Vrgorca

Broj 9/08

Vrgorac, 09. listopada 2008. godine

List izlazi po potrebi

SADRŽAJ

225

GRADSKO VIJEĆE

Broj akta	Strana
224. Odluka o donošenju Plana gospodarenja otpadom Grada Vrgorca za 2008. godinu	517
225. Plan gospodarenja otpadom Grada Vrgorca ...	517
226. Zaključak o prihvaćanju Financijskog izvješća o organizaciji Programa svečanog obilježavanja Dana Grada Vrgorca za 2008. godinu	532

GRADSKO VIJEĆE

224

Na temelju članka 11. Zakona o otpadu ("Narodne novine" broj 178/04, 111/06 i 60/08) i članka 33. Statuta Grada Vrgorca ("Vjesnik" - službeno glasilo Grada Vrgorca broj 1/06, 2/06 i 2/08), Gradsko vijeće Grada Vrgorca na svojoj 31. sjednici održanoj dana 07. listopada 2008. godine, donosi

ODLUKU o donošenju Plana gospodarenja otpadom Grada Vrgorca

Članak 1.

Donosi se Plan gospodarenja otpadom Grada Vrgorca za razdoblje od 2008. do 2015. godine.

Plan gospodarenja otpadom Grada Vrgorca prilaže se uz ovu Odluku i čini njen sastavni dio te će se objaviti u "Vjesniku" - službenom glasilu Grada Vrgorca.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Vjesniku" - službenom glasilu Grada Vrgorca.

KLASA: 021-05/08-01/47
URBROJ: 2195/01-01/01-08-1
Vrgorac, 07. listopada 2008.

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
GRAD VRGORAC
GRADSKO VIJEĆE

PREDSJEDNIK
Mate Jelavić, v.r.

Plan gospodarenja otpadom GRADA VRGORCA za razdoblje 2008. - 2015.

SADRŽAJ:

UVOD	518
1. OSNOVNE I OPĆE ODREDBE	518
2. NAZIVLJE U PLANU	519
3. PREGLED POSTOJEĆEG STANJA	521
3.1. Kapaciteti za postupanje s otpadom na području Grada	521
3.2. Opis postojećeg stanja sakupljanja, prijevoza i zbrinjavanja otpada	522
3.3. Procjena količine otpada	522
4. MJERE GOSPODARENJA OTPADOM I ODVOJENOG SKUPLJANJA KOMUNALNOG OTPADA	523
4.1. Koncept cjelovitog sustava gospodarenja otpadom	523
4.2. Mjere izbjegavanja i smanjenja nastajanja otpada	523
4.3. Mjere odvojenog sakupljanja i uporabe komunalnog otpada	524
4.4. Prijedlog realizacije opreme i objekata za gospodarenje otpadom na području Grada Vrgorca (dio po naseljima)	527
4.5. Organizacija postupanja s određenim vrstama otpada	528
5. MJERE ZA UPRAVLJANJE I NADZOR ODLAGALIŠTA ZA KOMUNALNI OTPAD	529
5.1. Mjere zaštite okoliša tijekom odlaganja otpada na odlagalište do otvaranja županijskog centra	529
5.2. Mjere kod zatvaranja odlagališta	529
5.3. Praćenje stanja okoliša za vrijeme korištenja i sanacije odlagališta te nakon prestanka odlaganja otpada	529
6. POPIS LOKACIJA OTPADOM ONEČIŠĆENOG TLA I NEUREĐENIH ODLAGALIŠTA	529
7. REDOSLJED AKTIVNOSTI SANACIJE NEUREĐENIH ODLAGALIŠTA, OTPADOM ONEČIŠĆENOG OKOLIŠA I OSTALIH AKTIVNOSTI	529
8. IZVORI I VISINA FINACIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE SANACIJE	530
8.1. Izvori financijskih sredstava	530
8.2. Financijska sredstva potrebna za realizaciju plana	531
9. OSTALE PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE ...	532
10. PRILOZI	532

- Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana

UVOD

U skladu s Planom gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji, kao i Zakonom o otpadu (članak 11.), Grad Vrgorac izradio je Plan gospodarenja otpadom. Plan sadrži:

0. Uvod
1. Osnovne i opće odredbe
2. Nazivlje u planu
3. Pregled postojećeg stanja
4. Mjere gospodarenja otpadom i odvojenog sakupljanja komunalnog otpada
5. Mjere za upravljanje i nadzor odlagališta za komunalni otpad
6. Popis otpadom nečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta
7. Redoslijed aktivnosti sanacije neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša i ostalih aktivnosti
8. Izvori i visina potrebnih sredstava za provedbu sanacije
9. Ostale prijelazne i završne odredbe

Plan donosi gradsko vijeće za razdoblje od 8 godina. Objavljuje se u službenom glasilu Grada. Gradonačelnik jednom godišnje (do 30. travnja) podnosi gradskom vijeću izvješće o izvršenju Plana, a poglavito o provedbi utvrđenih obveza i učinkovitosti poduzetih mjera. Usvojeno izvješće dostavlja se Ministarstvu i Agenciji za zaštitu okoliša.

Polazište za osmišljavanje moguće koncepcije na području gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji je izrada Županijskog, Gradskih i Općinskih Planova gospodarenja otpadom koji obuhvaćaju između ostalog i mjere sanacije otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta. Popis lokacija otpadom onečišćenog tla i neuređenih odlagališta jedna je od osnovnih podloga za izradu Plana.

1. OSNOVNE I OPĆE ODREDBE

Pod pojmom zaštite okoliša podrazumijeva se zaštita voda i mora, tla i zraka. Zaštitom okoliša osigurava se cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, očuvanje prirodnih zajednica, racionalno korištenje prirodnih izvora i energije što su osnovni uvjeti zdravog i održivog razvoja. Zaštita okoliša temelji se na Zakonu o zaštiti okoliša (NN 110/07).

Temelji politike gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj sadržani su u Zakonu o otpadu (NN 178/04, 158/05 i 111/06), Strategiji gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05) te Planu gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2007. do 2015. godine (NN 85/07). Prema članku 21., Programom zaštite okoliša posebno se utvrđuje:

- stanje onečišćenja okoliša po sastavnim dijelovima i prostomim cjelinama
- mjere za predviđanje, sprječavanje i ograničavanje onečišćenja okoliša
- subjekti koji su dužni provoditi mjere i ovlaštenja u svezi s provođenjem mjera zaštite okoliša

- smjernice i mjere za očuvanje i unapređenje zaštite okoliša
- način provođenja interventnih mjera u izvanrednim slučajevima onečišćavanja okoliša
- izvori financiranja za provođenje pojedinih mjera i procjena visine pojedinih sredstava.

Zakon o otpadu (NN 178/04, 111/06, 60/08) uređuje način gospodarenja otpadom koji predstavlja skup aktivnosti, odluka i mjera usmjerenih na:

- sprječavanje nastanka otpada, smanjivanje količine otpada i/ili njegovoga štetnog utjecaja na okoliš,
- obavljanje sakupljanja, prijevoza, uporabe, zbrinjavanja i drugih djelatnosti u svezi s otpadom, te nadzor nad obavljanjem tih djelatnosti,
- skrb za odlagališta koja su zatvorena.

S otpadnim tvarima treba se postupati na način da se ne dovodi u opasnost ljudsko zdravlje i ne rabe postupci i/ili načini koji bi mogli štetiti okolišu, a posebice kako bi se izbjeglo:

- rizik onečišćenja mora i voda, tla i zraka
- nastajanje eksplozije ili požara
- pojava buke
- ugrožavanje biljnog i životinjskog svijeta
- štetan utjecaj na područja kulturno-povijesnih, estetskih i prirodnih vrijednosti
- narušavanje javnog reda i mira

Osnovni ciljevi postupanja s otpadom su:

- izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada i smanjivanje opasnih svojstava otpada, i to posebice: razvojem čistih tehnologija koje koriste manje prirodnih izvora i tehničkim razvojem promoviranjem proizvoda koji ne pridonose ili, u najmanjoj mogućoj mjeri pridonose, povećanju štetnog utjecaja otpada i opasnosti onečišćenja te razvojem odgovarajućih metoda zbrinjavanja opasnih tvari sadržanih u otpadu namijenjenom uporabi,
- uporaba otpada recikliranjem, ponovnom uporabom ili obnovom odnosno drugim postupkom koji omogućava izdvajanje sekundarnih sirovina, ili uporabu otpada u energetske svrhe, zbrinjavanje otpada na propisan način te sanacija otpadom onečišćenog okoliša.

Strategija gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj (NN 130/05) predviđa sljedeće aktivnosti:

- postupno organiziranje središta gospodarenja otpadom s postrojenjima za obradu,
- odlagalištima i drugim sadržajima: uz Zagreb, 20 županijskih i 4 regionalna središta, uz postupnu sanaciju i zatvaranje većine postojećih odlagališta
- zabranu odlaganja otpada na otocima i gradnju pretovarnih stanica s odvojenim sakupljanjem, reciklažom i baliranjem ostatnog otpada i prijevoz u centre na kopnu
- posebnu zaštitu podzemnih voda na krškom području od eventualnog prodora procjednih voda iz odlagališta i drugih građevina
- sprječavanje ispuštanja otpada u more, jezera, rijeke i potoke

- centar za gospodarenje opasnim otpadom s mrežom sabirališta
- kontrolirane prioritetne tokove otpada
- visok stupanj sudjelovanja domaće industrije, opreme i usluga u projektima gospodarenja otpadom kao doprinos smanjivanju nezaposlenosti i deficita vanjskotrgovinske bilance
- angažman stranih partnera i kapitala na temelju nezavisnih studija opravdanosti i potporu zajedničkim ulaganjima na osnovi javnog i privatnog partnerstva na bazi IPPC* - BAT** tehnologije
- jačanje postojeće organizacije gospodarenja otpadom i osnivanje međuresorske koordinacije za gospodarenje otpadom, što bi osiguralo suradnju relevantnih ministarstava za pojedine tokove otpada
- edukaciju javnosti, stručnjaka i upravnih struktura: Programi i aktivnosti za podizanje razine znanja trebaju imati razvojni, istraživački i djelatni pristup

Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj (NN 85/07) osnovni je dokument o gospodarenju otpadom u RH za razdoblje 2007. - 2015.

Temeljni zadatak Plana u navedenom razdoblju je organiziranje provođenja glavnih ciljeva Strategije postavljene za razdoblje 2005. do 2025. na području gospodarenja otpadom u RH i to:

- uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom,
- sanacija i zatvaranje postojećeg odlagališta,
- sanacija "crnih točaka" - lokacija u okolišu visoko opterećenih otpadom
- razvoj i uspostava regionalnih i županijskih centara za gospodarenje predobradom otpada prije konačnog zbrinjavanja ili odlaganja i
- uspostava potpune informatizacije sustava gospodarenja otpadom

Obveze iz postojeće i nove zakonske regulative

Prema obvezama i odgovornostima u gospodarenju otpadom koje proizlaze iz Zakona o otpadu država je odgovorna za gospodarenje opasnim otpadom i za spaljivanje otpada; županije i Grad Zagreb odgovorni su za gospodarenje svim vrstama otpada, osim za opasni otpad i spaljivanje, a gradovi i općine odgovorni su za gospodarenje komunalnim otpadom.

Troškovi gospodarenja otpadom obračunavaju se prema kriteriju količine i svojstvu otpada, uz primjenu načela "onečišćivač plaća".

Troškovi gospodarenja otpadom moraju obuhvatiti:

1. troškove odvojenog skupljanja otpada
2. troškove prijevoza otpada,
3. troškove drugih mjera gospodarenja otpadom koje nisu pokrivena prihodom ostvarenim prometom otpada,

4. procijenjene troškove uklanjanja otpada koji je nepoznata osoba odbacila u okoliš i
5. troškove uporabe i/ili zbrinjavanja otpada koji obuhvaćaju troškove projektiranja i gradnje građevina za uporabu i/ili zbrinjavanje otpada, troškove rada građevina za uporabu i/ili zbrinjavanje otpada te procjenu troškova zatvaranja građevina za uporabu i/ili zbrinjavanje otpada, njihova naknadnog održavanja i gradnje nove građevine koja će se koristiti nakon prestanka rada postojeće.

Stupanje na snagu Strategije i Plana gospodarenja otpadom RH te Pravilnika o postupanju s određenim grupama otpadnih materijala, od posebne je važnosti za Hrvatsku, jer se njima pokreću promjene koje će, postupno rješavati postojeće probleme, unapređivati sustav i usmjeravati RH prema održivom gospodarenju otpadom i a postignuta su značajna usklađivanja sa propisima EU.

Plan gospodarenja otpadom Grada osobito sadrži:

- mjere odvojenog skupljanja komunalnog otpada,
- mjere za upravljanje i nadzor odlagališta za komunalni otpad,
- popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta,
- redoslijed aktivnosti sanacije neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša, izvore i visinu potrebnih sredstava za provedbu sanacije.

2. NAZIVLJE U PLANU

U ovom Planu u uporabi su pojmovi iz Zakona o otpadu i Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske sa sljedećim značenjem:

Ambalažni otpad je ambalaža preostala nakon što se proizvod raspakira, a obuhvaća sve proizvode u obliku kutija, posuda, omota i druge oblike koji služe držanju drugog proizvoda u svrhu njegove zaštite, rukovanja, promidžbe i prodaje,

Biološki razgradiv otpad je otpad koji se može razgraditi aerobnim ili anaerobnim putem (kao što su hrana, otpad iz vrtova, papir i karton),

Centar za gospodarenje otpadom je sustav građevina i uređaja za obradu, uporabu i/ili zbrinjavanje otpada.

Glomazni otpad je otpad velikih dimenzija kao npr. namještaj, bijela tehnika, vozila, madraci, drveće i sl.

Gospodarenje otpadom je skup aktivnosti, odluka i mjera za: sprječavanje nastanka otpada, smanjivanje količine otpada i/ili njegovog štetnog utjecaja na okoliš; skupljanje, prijevoz, uporaba i zbrinjavanje (obrada i zbrinjavanje), uključujući i nadzor nad takvim operacijama i brigu o odlagalištima koja su zatvorena.

Gradevine za zbrinjavanje otpada su: regionalni i županijski centri za gospodarenje otpadom, odlagališta opasnog, neopasnog i inertnog otpada i gradevine namijenjene za spaljivanje otpada - spalionice otpada.

Inertni otpad je onaj otpad koji ne podliježe značajnim fizikalnim kemijskim i/ili biološkim promjenama. Inertni se otpad ne otapa, nije zapaljiv, ne reagira fizički ili kemijski, ne razgrađuje se biološkim putem, niti stvara tvari opasne za okoliš i zdravlje ljudi u kontaktu s bilo kojim spojem. Inertni otpad ima beznačajan stupanj ispuštanja zagađujućih i/ili ekotoksičnih tvari, te ne ugrožava zrak, vode i podzemne vode.

Integralni koncept gospodarenja otpadom sadrži osnovna načela izbjegavanja nastanka otpada, vrednovanja otpada čiji se nastanak nije mogao izbjeći (materijalna, biološka i energetska reciklaža) te odlaganja otpada koji se ne može drugačije iskoristiti.

Izdvajanje je podjela otpada u grupe sličnih materijala kao npr. papir, staklo, plastika, metali, biorazgradivi otpad. Također to je i sortiranje unutar iste grupe otpada (bijelo i tamno staklo, različite vrste plastike). Obavlja se ručno i strojno.

Kakvoća okoliša je stanje okoliša izraženo fizikalnim, kemijskim, estetskim i drugim pokazateljima.

Komunalni otpad jest otpad iz kućanstava, te otpad iz proizvodne i/ili uslužne djelatnosti ako je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstava,

Monitoring (praćenje stanja okoliša) je sustavno mjerenje emisija, imisija, praćenje prirodnih i drugih pojava, praćenje kakvoće okoliša i promjena stanja u okolišu.

Neopasni otpad je otpad koji je po sastavu i svojstvima propisom iz članka 2. Zakona o otpadu određen kao neopasni.

Obrada otpada je postupak u kojim se u mehaničkom, fizikalnom, termičkom, kemijskom ili biološkom procesu, uključujući razvrstavanje, mijenjaju svojstva otpada, u svrhu smanjivanja volumena i/ili opasnih svojstava, olakšava rukovanje otpadom te poboljšava iskoristivost otpada.

Obradivac otpada je pravna ili fizička osoba čija je uloga da pribavi propisane dozvole za obavljanje djelatnosti, obrađuje otpad koristeći najbolje dostupne tehnologije, prijavljuje vrste i količine otpada koje su reciklirali, zbrinuli (obradili ili odložili) nadležnom tijelu, gospodari pojedinim vrstama otpada na propisani način te naplaćuje zbrinjavanje prema količini otpada.

Odlagalište znači mjesto za odlaganje otpada na ili u tlo (tj. u podzemlje). Odlagališta mogu biti: lokacije internih odlagališta (proizvođač otpada odlaže otpad iz vlastite proizvodnje, na samom mjestu proizvodnje),

lokacije trajnih odlagališta koja služe za trajno pohranjivanje otpada (tj. više od godine dana).

Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek.

Onečišćavanje okoliša je promjena stanja okoliša koja je posljedica štetnog djelovanja, ili izostanka potrebnog djelovanja, ispuštanja, unošenja ili odlaganja štetnih tvari, ispuštanja energije i utjecaja drugih zahvata i pojava nepovoljnih po okoliš.

Onečišćivac je svaka pravna ili fizička osoba čije djelovanje posredno ili neposredno uzrokuje onečišćavanje okoliša.

Opasni otpad je otpad koji je po sastavu i svojstvima listom otpada - Katalogom određen kao opasni tj. otpad koji mora imati jedno od svojstava: eksplozivnost, reaktivnost, zapaljivost, nadražljivost, štetnost, toksičnost, kancerogenost, korozivnost, infektivnost, teratogenost, mutagenost, tvari i pripravci koji ispuštaju toksične ili vrlo toksične plinove u kontaktu s vodom, zrakom ili kiselinom, tvari i pripravci koji nakon odlaganja mogu na bilo koji način ispuštati tvari, s nekom od gore navedenih karakteristika ekotoksične tvari.

Oporaba otpada znači bilo koju od navedenih operacija: korištenje kao gorivo ili na drugi način za proizvodnju energije, recikliranje / obnavljanje metala i metalnih spojeva,

Otpad je svaka tvar ili predmet koje je posjednik odbacio, ili namjerava odbaciti ili je obavezan odbaciti. Otpad je prema Strategiji gospodarenja otpadom RH razvrstan u 15 grupa.

Ponovna uporaba (prema 131. 3(5) Direktive o ambalaoži i ambalažnom otpadu br. 94/62/EC) znači bilo koji postupak kojim se ambalaža (koja je bila zamišljena i dizajnirana za određeni minimalni broj uporaba tijekom životnog ciklusa) ponovno puni ili koristi za istu svrhu za koju je originalno zamišljena, sa ili bez pomoćnih sredstava kojima se omogućuje ponovno punjenje; takva će ambalaža postati ambalažni otpad tek kada se više ne bude mogla ponovno uporabiti.

Posjednik otpada je proizvođač otpada ili pravna ili fizička osoba koja ga posjeduje.

Pretovarna stanica je građevina za privremeno skladištenje, pripremu i pretovar otpada namijenjenog transportu prema centru za gospodarenje otpadom.

Proizvodni otpad je otpad koji nastaje u proizvodnom procesu u industriji, obrtu i drugim procesima, a po sastavu i svojstvima se razlikuje od komunalnog otpada. Proizvodnim otpadom se ne smatraju ostaci iz proizvodnog procesa koji se koriste u proizvodnom procesu istog proizvođača.

Proizvođač otpada jest svaka osoba čijom aktivnošću nastaje otpad (izvorni proizvođač) i/ili koja prethodnom obradom, miješanjem ili drugim postupkom, mijenja sastav ili svojstva otpada.

Reciklažno dvorište jest građevina namijenjena razvrstavanju i privremenom skladištenju posebnih vrsta otpada.

Recikliranje jest ponovna uporaba otpada u proizvodnom procesu osim uporabe otpada u energetske svrhe.

Sakupljač otpada je pravna ili fizička osoba koja sakuplja, razvrstava ili prevozi otpad.

Skupljanje otpada jest prikupljanje, razvrstavanje i/ili miješanje otpada u svrhu prijevoza,

Skladištenje otpada je privremeni smještaj otpada u građevini za skladištenje otpada skladištu, do njegove uporabe i/ili zbrinjavanja.

Šteta u okolišu je oštećenje ili gubitak prirodne funkcije sastavnih dijelova okoliša, prouzročena gubitkom pojedinih sastavnih dijelova i/ili unutarnjim poremećajem odnosa i prirodnog tijeka nastalog zbog ljudskog djelovanja.

Štetna tvar je tvar čija su svojstva opasna za ljudsko zdravlje i okoliš, s dokazanim akutnim i kroničnim toksičnim učincima, vrlo nadražujuća, kancerogena, mutagena, nagrizajuća, zapaljiva i eksplozivna tvar, ili tvar koja u određenoj količini i/ili koncentraciji ima takva svojstva.

Tokovi otpada su ukupni tokovi otpada iz kućanstava, tvrtki, institucija i/ili proizvodnih postrojenja koji se reciklira, termički obrađuje i/ili zbrinjava.

Upravno tijelo jest upravno tijelo jedinice lokalne samouprave - grada i općine i upravno tijelo jedinica područne (regionalne) samouprave - županije i Grada Zagreba, nadležno za poslove zaštite okoliša.

Zahvat u okolišu je svako trajno ili privremeno djelovanje čovjeka koje može narušiti ekološku stabilnost ili biološku raznolikost okoliša ili na drugi način može nepovoljno utjecati na okoliš.

Zbrinjavanje otpada je svaki postupak obrade ili odlaganja otpada u skladu s propisima.

Zeleni (reciklazni) otoci su skupine raznovrsnih posuda u kojima se odvojeno sakupljaju reciklirajući materijali (papir, staklo, plastika, metali, biorazgradivi otpad).

Kratice:

IPPC	integrirano sprječavanje i kontrola zagađenja (Integrated prevention pollution control)
BAT	najbolja raspoloživa tehnologija (Best available technology)
FZOEU	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

JLS	jedinica lokalne samouprave
JPP	javno privatno partnerstvo
KEO	katastar emisija u okoliš
MZOPUG	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
NN	Narodne novine
ZU	županija

3. PREGLED POSTOJEĆEG STANJA

Postojeće stanje količina, vrsta i sastava otpada odnosi se na područje **Grada Vrgorca**, koje uključuje 24 gradskih naselja: Banja, Dragljane, Draževitići, Duge Njive, Dusina, Kljenak, Kokorići, Kozica, Mijaca, Orah, Podprolog, Poljica Kozička, Propatnice, Rašćane, Ravča, Štilja, Umčani, Veliki Prolog, Vina, Višnjica, Vlaka, Vrgorac i Zavojne. Uslugom organiziranog skupljanja i zbrinjavanja otpada danas su obuhvaćena sva naselja područja Grada Vrgorca.

Procjena količine komunalnog otpada i proizvodnog otpada sličnih svojstava komunalnom otpadu, na razmatranom području, bila je omogućena na temelju podataka kojima raspolaže Grad Vrgorac i komunalno poduzeće "Komunalno" d.o.o. Vrgorac, te iz statističkih podataka i ankete o količinama otpada provedene 2008. godine.

Na razmatranom području otpad skuplja komunalno poduzeće "Komunalno" d.o.o. iz Vrgorca i odlaže ga na odlagalištu otpada "Ajdanovac" od 2005. godine. Otpad se na odlagalištu "Ajdanovac" odlagalo od 1970. godine do 1996. godine kada se odlagalište zatvara i počinje sa odlaganjem na odlagalištu "Donja Gora" u Podgori. No zatvaranjem odlagališta u Podgori 2005. godine odlagalište "Ajdanovac" ponovo se otvara za odlaganje.

3.1. Kapaciteti za postupanje s otpadom na području Grada

Na području Grada Vrgorca organizirano skupljanje i odvoz otpada vodi "Komunalno" d.o.o. koje u tu svrhu koristi vozni park prikazan u Tablici 3.1./1. Vozila su osim čistilice dotrajala te je za potrebe sustavnog prikupljanja potrebno još jedno specijalno vozilo.

Mijesani komunalni i neopasni proizvodni otpad se na mjestu nastanka skuplja i iznosi u namjenskim kontejnerima od 1.100 litara koje koristi 100% korisnika, ukupno 175 kontejnera u naseljima. Uz navedene kontejnere za miješani komunalni otpad na području Grada Vrgorca nema postavljenih kontejnera za sakupljanje korisnog otpada za reciklažu.

Tablica 3.1./1 Vozni park poduzeća "Komunalno" d.o.o.

Vozilo	Registarska oznaka	Korisni volumen nadogradnje (m ³)	Komada
Specijal. vozilo - "smečar"	MA 595 T	28	1
Specijal. vozilo - "smečar"	MA 610 S	26	1
Specijal. vozilo - "smečar"	MA 229 AE	12	1
Čistilica Honda R703HSA			1

3.2. Opis postojećeg stanja sakupljanja, prijevoza i zbrinjavanja otpada

Organiziranim skupljanjem i zbrinjavanjem otpada iz domaćinstava bilo je obuhvaćeno cijelo područje Grada Vrgorca, odnosno oko 7.593 stanovnika u 2.245 domaćinstava.

Odvoz komunalnog otpada od domaćinstava i gospodarstva obavlja se dva puta tjedno, a za gospodarstvo tri puta tjedno i po pozivu. Skupljeni otpad se odvozi i zbrinjava na odlagalištu "Ajdanovac" u Gradu Vrgorac. Na području Grada Vrgorca predviđa se izgradnja pretovarne stanice koja će biti u sustavu budućeg regionalnog centra.

Tablica 3.2.11 Stanovništvo područja Grada Vrgorca

Red. br.	Naselje	Broj stanovnika	Broj domaćinstava
1.	Banja	242	69
2.	Dragljane	94	44
3.	Draževitići	184	53
4.	Duge Njive	128	47
5.	Dusina	540	128
6.	Kljenak	102	43
7.	Kokorići	171	50
8.	Kotezi	314	88
9.	Kozica	109	57
10.	Mijaca	126	43
11.	Orah	367	89
12.	Podprolog	419	94
13.	Poljica Kozička	255	98
14.	Prapatnice	225	62
15.	Raščane	204	85
16.	Ravča	184	58
17.	Stilja	367	112
18.	Umčani	240	65
19.	Veliki Prolog	471	134
20.	Vina	184	47
21.	Višnjica	19	9
22.	Vlaka	59	23
23.	Vrgorac	2188	602
24.	Zavojske	392	145
UKUPNO		7.593	2.245

Odvoz otpada s područja Grada Vrgorca moguć je izravno ili putem navedene pretovarne stanice, što će pokazati rezultati dodatnih transportnih studija.

3.3. Procjena količina otpada

Prema podacima dobivenim od ovlaštenih osoba u komunalnom poduzeću i to o vrsti i broju vozila za skupljanje otpada te njihovom broju dovoza na

odlagalište napravljen je izračun količina dovezenih na odlagalište otpada u 2007. godini.

Količina komunalnog otpada nastala u 2007. godini na analiziranom području Grada Vrgorca procijenjena je na oko 2.600 tona od čega se na lokalno stalno stanovništvo odnosi oko 1.774 tona. Na temelju ovih podataka, specifična količina komunalnog otpada koja se stvara na analiziranom području po stalnom stanovniku obuhvaćenom organiziranim odvozom iznosila je:

$$\text{specifična količina} = 1.774 \text{ tona} \times 1.000 / (7.593 \text{ stanovnika} \times 365 \text{ dana}) = 0,64 \text{ kg/st./dan}$$

Na području Grada Vrgorca neopasni proizvodni otpad sličnih svojstava komunalnom otpadu nastaje u proizvodnim pogonima sljedećih većih gospodarskih subjekata: "Alint" d.o.o., "Fin" d.o.o., "Gradina" d.o.o., "Građevno" d.d., "GTP" d.o.o., Hotel "Prvan", "Jamatva" d.o.o., "Jamatva Zomi" d.o.o., "Krah" d.o.o., "LM Commerce" d.o.o., L-TEX d.o.o., Mesna industrija "Braća Pivac" d.o.o., "TIV", Vinarija "Vrgorka", "Vodoprivreda" i dr.

U nekim poduzećima javljaju se i manje količine opasnog otpada, koji poduzeća skladište unutar svojeg prostora i rješavaju u suradnji s drugim poduzećima koja se bave zbrinjavanjem takve vrste otpada. Prema podacima, količina proizvodnog otpada stvorena u 2007. godini, procijenjena je na cca 826 tona. Posebna evidencija za građevinski otpad nije vođena.

Projekcija količina otpada rađena je za razdoblje do 2015. godine. Količine otpada koje će se i dalje stvarati na području Grada Vrgorca odvoziti će se na sanirano odlagalište "Ajdanovac" sve do realizacije regionalnog Centra za zbrinjavanje komunalnog otpada.

Procjena količina otpada koja će nastajati na području Grada u predstojećem razdoblju do 2015. godine, rađena je na temelju podataka o:

- obuhvatnosti organiziranim odvozom otpada od stanovništva u naseljima prema podacima iz 2007. godine (100%),
- podacima iz popisa stanovništva 2001. godine za Grad Vrgorac i procijenjenom prirodnom prirastu stanovništva (1,3 %),
- procijenjenom godišnjem povećanju životnog standarda (0,1-0,5%),
- procjeni kretanja količina proizvodnog neopasnog otpada u razmatranom razdoblju (3%).

U nastavku je tablični prikaz procijenjenog očekivanog kretanja godišnjih količina komunalnog i proizvodnog neopasnog otpada na području Grada Vrgorca, za razdoblje od 2008. do 2015. godine.

Tablica 3.3/1

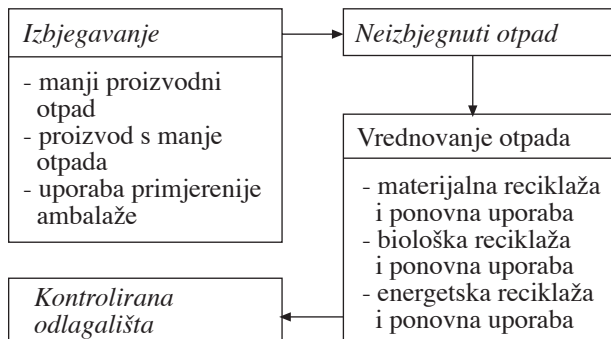
Prikaz očekivanog kretanja količina komunalnog i proizvodnog otpada s područja Grada Vrgorca za razdoblje od 2008. do 2015. godine

Godina	Broj obuhvaćenih stanovnika	Komunalni otpad t/god.	Neopasni proizvodni otpad, t/god.	Ukupni otpad t/god.
2008	7.600	1.775	828	1.603
2009	7.608	1.777	830	2.607
2010	7.615	1.778	832	2.610
2011	7.623	1.781	834	2.615
2012	7.631	1.783	837	2.620
2013	7.639	1.784	840	2.624
2014	7.647	1.786	843	2.629
2015	7.656	1.788	846	2.634

Iz uvida u popis stanovništva i trendove kretanja stanovništva, pretpostavljen je vrlo blagi rast količina otpada.

4. MJERE GOSPODARENJA OTPADOM I ODVOJENOG SKUPLJANJA KOMUNALNOG OTPADA

4.1. Koncept cjelovitog sustava gospodarenja otpadom

Slika 4.1./1 Shematski prikaz gospodarenja otpadom

Postupanje s otpadom na predmetnom području razvija se u skladu sa ciljem ostvarivanja integralnog koncepta gospodarenja otpadom čije su osnove:

- sprječavanje nenadziranog postupanja s otpadom
- iskorištavanje vrijednih svojstava pojedinih vrsta otpada u materijalne svrhe
- kontrolirano odlaganje otpada
- saniranje otpadom onečišćenog tla

♦ Iskorištavanje vrijednih svojstava otpada provodi se putem:

Domaćinstava i uslužne djelatnosti

- odvojenog skupljanja papira, kartona te staklene i plastične ambalaže putem kontejnera smještenih na javnim površinama područja
- odvojeno sakupljanje biorazgradivog otpada putem posebnih kanti

Privreda

- odvojenog odlaganja ili/i skupljanja određenih vrsta otpada u kontejnere raznih vrsta i dimenzija te predobrade ili obrade istih u vlastitom krugu radi ponovnog korištenja u proizvodnom procesu ili predaje tvrtkama za skupljanje, obradu i promet sekundarnim sirovinama

♦ Kontrolirano odlaganje otpada

- odlaganje ostatnog otpada iz domaćinstava i privrede (komunalnog i neopasnog proizvodnog otpada) na uređenom odlagalištu I. kategorije
- organiziranim skupljanjem, odvozom i odlaganjem otpada obuhvaćeno je 100% stanovništva i privrede

♦ Saniranje otpadom onečišćenog tla

4.2. Mjere izbjegavanja i smanjenja nastajanja otpada

Smanjenje količina otpada može se postići na više načina, a najvažniji su:

- sprječavanje nastajanja pojedinih vrsta i količina otpada,
- sprječavanje da se u proizvod za tržište ugrađuju štetni sastojci,
- sprječavanje miješanja raznih vrsta materijala pri proizvodnji novih roba za tržište koji onemogućava da se otpadni materijal koristi za ponovnu uporabu.

Prioritet cjelovitog sustava gospodarenja otpadom je sprječavanje nastanka otpada. Suština izbjegavanja nastanka otpada je: "Najbolji otpad je onaj, koji uopće ne nastane". To podrazumijeva da otpad koji se izbjegne ne oštećuje čovjekovo zdravlje i okoliš i ne troše se sredstva za njegovu obradu i/ili odlaganje. Korištenjem pogodnih načina proizvodnje i obrade, uvođenjem na tržište "povoljnih" vrsta proizvoda te ekološki svjesnim ponašanjem krajnjih potrošača, smanjiti će količine i štetnost otpada koje bi trebalo obraditi i/ili odložiti.

U okviru tehničkih i gospodarstvenih mogućnosti treba:

- robu tako oblikovati, proizvoditi i prerađivati da se ostatne tvari mogu maksimalno ponovno iskorištavati,
- načine prodaje novih proizvoda i preuzimanja iskorištenih proizvoda regulirati tako, da se količina otpada kod krajnjih potrošača stvara u što manjem obimu,
- proizvode tako upotrebljavati da nakon njihove primjene ostaje što manje štetnih tvari,
- proizvode tako upotrebljavati da nastaje što manje otpada.

Osnovne mjere izbjegavanja otpada mogu se taksativno svesti na:

Izbjegavanje otpada u proizvodnji

- razvojem tehnologije koja ne stvara otpad
- otpad vraćati u vlastitu proizvodnju
- otpad upućivati na recikliranje i koristiti u drugim proizvodnim procesima
- proizvoditi robu koja nakon upotrebe ima manje otpada kojeg treba obraditi
- pri proizvodnji za tržište izbjegavati oblikovanje proizvoda s pretjeranom količinom i štetnosti otpada
- proizvod na tržište davati u najnužnijoj ambalaži
- proizvode ne pakirati u ambalažu koja služi za jednokratnu upotrebu, a nakon toga se odbacuje kao otpad.

Ponašanje potrošača

- da ne kupuju proizvode koji se ne mogu reciklirati,
- da pri kupovanju izbjegavaju robu u jednokratnoj ambalaži, odnosno da pri kupovanju robe preferiraju povratnu ambalažu,
- da smanje korištenje plastičnih vrećica i slične ambalaže i dr.

Edukacija

- koristiti medije i obrazovne institucije za edukaciju proizvođača i potrošača o mogućim načinima izbjegavanja nastanka otpada i/ili njegovog mogućeg smanjenja,
- stimulacija i kažnjavanje.

4.3. Mjere odvojenog sakupljanja i oporabe komunalnog otpada

U tabličnom prikazu 4.3/1 dane su grupe otpada, mogući način sakupljanja, mogući načini obrade i smjernice njihova vrednovanja u cjelovitom sustavu gospodarenja otpadom.

Tablica 4.3.11 Mogući načini sakupljanja i obrade te smjernice za postupanje s pojedinim grupama otpada

VRSTA OTPADA	Mjesto/način sakupljanja	Mjesto/način obrade	Vrednovanje
Komunalni otpad	CGO	Odvajanje	Materijalno
			Biološko
			Energetsko
		Odlaganje	
Građevinski otpad i otpad od rušenja	Odlagalište GO	Odvajanje i obrada na odlagalištu GO	Ponovna upotreba
	Mini RD		
Proizvodni i rudarski otpad	CGO	Odvajanje	Materijalno
			Biološko
			Energetsko
		Odlaganje	
Poljoprivredni i šumarsko-drveni otpad		Ratarstvu	Biološko Energetsko
		Stočarstvo	
		Šumsko tlo	
		Drvoprerađiv.	

VRSTA OTPADA	Mjesto/način sakupljanja	Mjesto/način obrade	Vrednovanje
Opasni otpad - gospodarstvo	Ovlašteni sakupljač	Skladište proizvođača	Energetsko
- domaćinstva	Ovlašteni sakupljač	Skl. ovlaštenog sakupljača	Recikliranje Izvoz
Ambalažni otpad - papirni i kartonski	Zeleni otoci	Tvornica papira i kartona	Recikliranje
	RD		
	Mini RD		
	Svežnjevi		
	POOPSS		
	Gosp. subjekti		
- Stakleni	Zeleni otoci	Tvornica staklene ambalaže	Recikliranje
	RD		
	Mini RD		
	POOPSS		
	Trgovina		
	Gosp. subjekti		
- metalni	Zeleni otoci	Tvornica za obradu metala	Recikliranje
	RD		
	Mini RD		
	POOPSS		
	Trgovina		
	Gosp. subjekti		
- plastični	Zeleni otoci	Pogon za obradu	Recikliranje Energetsko
	RD		
	Mini RD		
	POOPSS		
	Gosp. subjekti		
	Trgovina		
- biootpad	Bio kante	Kompostiranje	Upotreba komposta
	Kompostana		
	RD		
Otpadna vozila	CGO	Pogon za reciklažu	Korištenje sekundarne sirovine
	RD		
	Mini RD		
	POOPSS		
Otpadne gume vozila	RD	Skladište ovlašt. sakupljača	Materijalno Energetsko
	Ovlašt. sakupljač		
	Trgovina		
Otpadna električna i elektronična oprema	RD	Predobrada	Materijalno Izvoz
	Ovlašt. sakupljač		
Komunalni mulj	Uređaj za pročišćavanje	Predobrada	Kompostiranje Energetsko
Otpad životinjskog porijekla	Rashladni kontejneri	Toplinska obrada	Postupanje prema propisu
Otpadna ulja	RD	Skladište ovlašt. sakupljača	Energetsko
	Ovla. sakupljač		
	Benz. postaje		
	RD	Pogon za predobradu	Proizvodnja goriva
	Ovla. sakupljač		

VRSTA OTPADA	Mjesto/način sakupljanja	Mjesto/način obrade	Vredno- vanje
Otpadne baterije i akumulatori	RD	Skladište ovlašt. sakupljača	Recikliranje
	POOPSS		
	Trgovina		
Postojana organska zagađivala	Ovlašteni sakupljač	Skladište ovlašt. sakupljača	Izvoz
Medicinski otpad - opasni	Mjesto skupljanja u objektu	Odvajanje	Materijalno
		Odlaganje	Biološko
- inertni	Skladište proizvođača	Odvajanje	Energetsko
		Ljekarna	Biološko Kemijско
- opasni	Ljekarna	Skl. ovlašten. sakupljača	Energetsko Biološko Kemijско

Napomene:

- CGO - centar za gospodarenje otpadom
- GO - građevinski otpad
- POOPSS - poduzeća za otkup, obradu i promet sekundarnim sirovinama
- RD - reciklažno dvorište
- mini RD - nečuvano sakupljaliste glomaznog, građevinskog otpada u kontejneru većeg kapaciteta
- skl. - privremeno skladište
- trgovina - prodavaonice u kojim je prodana roba od koje nastaje otpad nakon iskorištenja potrebne vrijednosti kupljene robe

Postupanje s opasnim otpadom treba redefinirati po donošenju državnog Plana postupanja s opasnim otpadom.

4.3.1. Mogućnosti prostornog širenja i kvalitativnog unaprjeđenja sustava odvojenog sakupljanja otpada i primarne reciklaže

Na području Grada Vrgorca ne postoje objekti za obradu odvojeno skupljenih pojedinih vrsta otpadnih materijala. Odvojeno skupljanje iskoristivih ili opasnih komponenti otpada koja nastaju u domaćinstvima bit će predviđeno za realizaciju na temelju ovog Plana gospodarenja otpadom.

Na području Grada Vrgorca ne postoji odvojeno sakupljanje otpada putem kontejnera postavljenih na javnim površinama. Ovim Planom se predviđa u razdoblju od osam godina realizacija sljedećeg (kvantifikacija prikazana u tablici 4.5/1):

- postavljanje reciklažnih otoka u naseljima Grada Vrgorca
- postavljanje kontejnera u naseljima Grada Vrgorca koji do sada nisu bili obuhvaćeni sakupljanjem kao i u naseljima gdje dosadašnji broj kontejnera nije zadovoljio potrebe
- postavljanje kanti za biorazgradivi otpad u svim naseljima Grada Vrgorca
- izgradnja reciklažnog dvorišta
- izgradnja pretovarne stanice
- izgradnja objekta za građevinski i glomazni otpad
- postavljanje rashladnog kontejnera za otpad životinjskog porijekla.

Reciklažni (zeleni) otok - Posude/kontejneri za korisni otpad se postavljaju na određenim lokacijama u gradskim naseljima ili trgovinama ili u/pred stambenim objektima. Tako postavljene posude/kontejneri (reciklažni otoci) za skupljanje otpadnog papira, ambalažnog stakla, plastične i metalne ambalaže od pića i napitaka na jednoj lokaciji čine "reciklažni otok".

Lokacije reciklažnih otoka trebaju udovoljavati kriterijima: da maksimalna udaljenost od mjesta stanovanja do mjesta za smještaj otoka bude oko 350 m, u drugoj fazi i manje udaljenosti od oko 200 m te da jednoj posudi treba gravitirati minimalno 750 stanovnika. Kako je gustoća u većem broju naselja na analiziranom području uglavnom manja od prije spomenute, uvažavajući slobodne površine, prometnice i zelene površine koje su na površinama naselja više ili manje prisutne, primijenit će se i drugi važeći kriteriji. Za pojedine etape vrijedi:

- etapa: > 750 stanovnika - 1 reciklažni otok
- etapa: > 500 stanovnika - 1 reciklažni otok

Iznimka za postavljanje kontejnera moguća je ukoliko na određenom prostoru postoji neki veći proizvođač određene vrste otpada (restorani, kafići, uredske prostorije s većim brojem zaposlenih i sl.).

U I. etapi skupljati će se sljedeće vrste korisnog otpada: papir i karton, staklena ambalaža i plastična ambalaža.

U II. etapi na većini reciklažnih otoka dodat će se posude/kontejneri za izdvojeno skupljanje limenki od pića i napitaka.

U skladu s preporukama da jednoj posudi gravitira cca 750 stanovnika, određen je veći broj reciklažnih otoka od predviđenog standarda budući da je gustoća naseljenosti u Gradu Vrgorcu oko 26,42 stanovnika /km². Kako je gustoća stanovništva na analiziranom području uglavnom manja od prije spomenutih standardnih kriterija, uvažavajući slobodne površine, prometnice i zelene površine koje su na površinama naselja više ili manje prisutne, primijenjeni su drugi važeći kriteriji kako bi se reciklažnim otocima obuhvatio što veći broj stanovnika i promicala reciklaža.

Reciklažno dvorište je fiksno nadzirano mjesto za izdvojeno odlaganje raznih otpadnih tvari, koje nastaju u domaćinstvima. Reciklažno dvorište ima mogućnosti za izdvojeno odlaganje manjeg ili većeg broja različitih otpadnih materijala. U okviru reciklažnog dvorišta moguće je izdvojeno odlagati korisni i dio štetnih otpadnih materijala. Reciklažno dvorište ima određeno radno vrijeme pod nadzorom zaposlenog i ovdje građani donose u za to postavljene kontejnere ili posude odgovarajućeg volumena otpadne materijale, kao što su: papir i karton, valovita ljepljenka, drvo (ambalaža i sl.), ambalažno staklo, limenke od pića i napitaka, bezbojno ravno staklo, crne metale, obojene metale, PET ambalažu, zeleni

otpad (trava, lišće, granje i sl.), kućanske aparate (bijela tehnika) i dijelove autokaroserija, pvc ambalažu, opasni otpad u količinama koje nastaju u kućanstvima i dr. Uvjeti za izgradnju su nepropusna podloga, kanalizacija sa separatorom - taložnikom, ograda, objekt za zaposlenog, te mjere zaštite po važećim zakonima.

Izgradnja reciklažnog dvorišta osigurava se na cca 500 do 1000 m² tlocrtno površine. Na samoj lokaciji reciklažnog dvorišta ili neposredno uz lokaciju mora biti dovoljno slobodnog prostora za parkiranje osobnih vozila s teretnom prikolicom, kao i osiguran prostor za pristup i manipulaciju vozila koja odvoze skupljene otpadne tvari.

Reciklažno dvorište mora udovoljavati osnovnim tehničko-tehnološkim uvjetima:

- mora biti ograđeno,
- otvoreni spremnik mora biti u posebno ograđenom natkrivenom prostoru u koji je onemogućen dotok oborinskih voda,
- otpad se mora skladištiti odvojeno po svojstvu, vrsti i agregatnom stanju,
- podna površina mora biti nepropusna i otporna na djelovanje uskladištenog otpada,
- mora biti opremljeno tako da se spriječi rasipanje ili prolijevanje otpada, širenje prašine, buke, mirisa i drugih emisija,
- mora biti opremljeno uređajima, opremom i sredstvima za dojavu, gašenje i sprečavanje širenja požara te drugom sigurnosnom opremom sukladno posebnim propisima,
- stacionirana posuda, spremnik i druga ambalaža, moraju biti izrađeni tako da je moguće sigurno punjenje, pražnjenje, odzračivanje, uzimanje uzoraka te nepropusno zatvaranje i pečačenje, a nenatkriveni spremnici moraju biti s dvostrukom stijenkom ili atestirani za skladištenje tvari koje su sastavni dio otpada,
- na uočljivom mjestu mora biti istaknut "plan djelovanja u slučaju izvanrednoga događaja" koji sadrži sljedeće podatke: o vrstama otpada koji se skladišti; o mogućim izvanrednim događajima; ime, prezime i telefonske brojeve odgovornih osoba i njihova ovlaštenja; telefonski broj policije; telefonski broj vatrogasaca i telefonski broj hitne pomoći,
- mora biti označeno natpisom "Reciklažno dvorište" s podacima o vrsti otpada koji se skladišti, ključnom broju iz kataloga otpada sukladno posebnom propisu te nazivu pravne ili fizičke osobe i o radnom vremenu.

U reciklažnom dvorištu gospodariti će se sukladno Zakonu o otpadu kao i odgovarajućim pravilnicima o posebnim vrstama otpadu.

Kompostana je objekt za aerobnu obradu biorazgradivog otpada. Biorazgradivi otpad se stvara u kućanstvima je otpad koji nastaje prilikom svakodnevnog pripreme hrane, te uređenjem zelenih površina okućnica: kore od voća i povrća, listovi salate, kelja, blitve, ostaci kruha, ljuske od jajeta,

talog i vrećice kave i čaja, lišće, suho granje, trava, cvijeće, opalo voće i dr. Količine variraju tokom godine. Biorazgradivi, zeleni otpad s javnih površina je otpalo lišće, pokošena trava, te drvenasti otpad (ogranci, stabljike i korijenje), a skuplja se s tržnica, groblja, parkova i drugih javnih zelenih površina. Godišnje stvaranje biorazgradivog otpada varira od lokacije, klime i vremenskih prilika.

Skupljanje biorazgradivog otpada iz domaćinstava u pravilu se vrši izdvojeno od ostalog komunalnog otpada, i to:

- putem posuda za izdvojeno skupljanje
- putem reciklažnih dvorišta ukoliko su za isto opremljena

Izdvojeno skupljanje provodi se tako da svako domaćinstvo ima jednu malu bioposudicu u koju ubacuje biorazgradivi otpad. Nakon što se bioposudice napune, iste se prazne u velike bioposude koje se nalaze u/na zajedničkim prostorima.

Danas se sve više primjenjuje obrada biorazgradivog otpada u cilju dobivanja komposta koji ima višestruku primjenu. Kompostiranje mogu obavljati sami građani ako imaju vrtove. Proces kompostiranja tj. razgradnje biorazgradivog otpada do konačnog produkta kao što je kompost vrlo je složen i treba ga voditi pod strogo kontroliranim uvjetima. S obzirom da ovdje treba osigurati znatna sredstva, a proizvod je prema upotrebi sezonskog karaktera, neophodno je prvo započeti s ograničenim skupljanjem i najjednostavnijom obradom, tj. aerobnim kompostiranjem u hrpama ("windrow" sustav).

Pretovarna ili transfer stanica (TS) je objekt u koji relativno mala vozila dovoze komunalni otpad, gdje se on pretovaruje u veće kontejnere ili na veća vozila i vozi se do drugoga objekta na daljnju preradu ili konačno odlaganje. Dva su glavna razloga za izgradnju TS-a:

- **Ekonomski:** Ako je odlagalište otpada daleko (>30 km) od mjesta skupljanja ekonomičnije je prevoziti otpad do većih vozila za odvoz, nego voziti otpad direktno vozilima koja sama skupljaju otpad na terenu. Ova situacija je sve uobičajenija, jer su odlagališta sve udaljenija od naseljenih mjesta.
- **Uslužni:** Za ruralno područje bez usluge skupljanja otpada transfer - stanicu može koristiti lokalno stanovništvo da otpad ne mora samo voziti daleko. Ovakvi TS-ovi se osnivaju obično na starim, saniranim i zatvorenim odlagalištima jer su ljudi navikli tamo dovoziti otpad.

Lokacija pretovarne stanice određuje se na bazi gustoće stanovništva pojedinih područja i udaljenosti promatranog prostora od Centra za gospodarenje otpadom. Prešanje na pretovarnoj stanici može imati ekonomske prednosti, jer dozvoljava da se veća težina prevozi jednim kontejnerom. Ukoliko se ne izgrade pretovarne stanice, potrebno je promijeniti vozni park

4.5. Organizacija postupanja s određenim vrstama otpada

Glomazni otpad

Pod glomaznim otpadom s pretežno metalnim sastavom podrazumijevaju se odbačena bijela tehnika (hladnjaci, ledenice, perilice, sušilice rublja, grijalice, bojleri i dr.), automobili i dr. Svi oni sadrže značajne količine metala. Skupljanje i obrada ove vrste otpada smanjuje potrebe za odlagališnim prostorom za čak 20%.

Glomazni otpad pretežno nemetalnog sastava skuplja se na isti način kao onaj pretežno metalnog sastava. Isti se predobrađuje sortiranjem, usitnjavanjem, magnetskom separacijom magnetskog materijala i kompaktiranjem radi uštede u transportu do krajnjeg obrađivača.

Objekti-uređene površine za privremeno skladištenje i predobradu glomaznog otpada pretežno nemetalnog sastava iz domaćinstva treba realizirati u reciklažnim dvorištima ili na dijelu prostora saniranih i zatvorenih odlagališta. Predobrada se obavlja mobilnim shredderom (trgač-usitnjivač) i mobilnom prešom za kompaktiranje usitnjenog otpada koja obilazi lokacije na kojima je privremeno uskladišten glomazni otpad pretežno nemetalnog sadržaja. Mobilna oprema može biti u vlasništvu koncesionara ili javnog poduzeća.

U naseljima koja iz opravdanih razloga nemaju svoje reciklažno dvorište (visoka ulaganja i specifični troškovi rada) gradi se mini reciklažno dvorište u koje gravitirajuće stanovništvo odlaže svoj glomazni, građevinski i ambalažni otpad prema osnovnim vrstama.

Skupljanje glomaznog otpada na području Grada Vrgorca bit će organizirano:

- kamionima s hidrauličkim hvataljkama na za to određenim mjestima na javnim površinama (najzastupljeniji oblik danas),
- skupljanje u reciklažnim dvorištima i mini reciklažnim dvorištima
- skupljanje u otkupnim stanicama poduzeća za skupljanje, promet i obradu sekundarnih sirovina
- kontejnerima većih volumena (5-30 m³) postavljenim na javnim površinama, u utvrđene dane u godini (u planu u daljnjem razdoblju).

Sakupljanje glomaznog otpada prisutno je na području Grada Vrgorca i vrši se dva puta godišnje ili po potrebi, dok se reciklaža obavlja se na postojećem odlagalištu. Isto se vrši bez odgovarajućih mjera zaštite okoliša koje su propisane našim i EU propisima. U narednom razdoblju predviđa se realizacija objekta za prihvata, predobradu i privremeno skladištenje ove vrste otpada sakupljenog od domaćinstava, institucija i uslužnih djelatnosti. Potrebna neto površina lokacije je minimalno 0,8 ha.

- Glomazni otpad odvozi se na plato reciklažnog dvorišta gdje se odjeljivanje i postupanje provodi u skladu s uobičajenim načinom rada u reciklažnom dvorištu.
- Sakupljeni glomazni otpad odvozi se u najbliže reciklažno dvorište gdje se dalje postupa na uobičajen način za reciklažna dvorišta.
- Građevinski otpad odvozi se do najbližeg objekta za obradu građevinskog otpada
- Glomazni i građevinski otpad odlaže se u rolo-kontejnere kapaciteta od 18 do 30 m³. Kontejneri se odvoze specijalnim vozilom navlakačem rolo-kontejnera, a vozilo može biti vlasništvo JP, komunalnog poduzeća ili ovlaštenog koncesionara.
- Naknada za preuzimanje obje vrste (glomaznog i građevinskog otpada) ugovara se s vlasnikom (ili koncesionarom) reciklažnog dvorišta ili objekta za obradu građevinskog otpada ili se rješava preko Javnog županijskog poduzeća (ukoliko se isto formira).

Građevinski otpad

Pod građevinskim otpadom podrazumijeva se otpad koji nastaje prilikom izgradnje, rekonstrukcije, popravaka ili rušenja stambenih, poslovnih i ostalih objekata te otpad koji nastaje pri izgradnji cesta. Građevinski otpad obično sadrži zemlju, kamenje, beton, cigle, lomljeni asfalt, žbuku, drvenu građu, cijevi, elektroinstalacije i dr.

Uvjeti reciklaže građevinskog otpada vrlo su složeni i redovito zahtijevaju izgradnju posebnih postrojenja. Osnovne tehnološke manipulacije mogu se svesti na sljedeće:

- drobljenje - primarno, sekundarno itd.
- prosijavanje - primarno, sekundarno itd.
- magnetna separacija
- praonica (akvamatorska stanica) - ispiranje materijala (voda je u kružnom toku)
- prijenos tračnim transporterima

U postrojenjima se reciklažom građevinskog krša dobivaju sljedeći materijali: humus, pijesak, drobljenac raznih granulacija.

Biorazgradivi otpad - zeleni otpad s javnih površina

Objekti za obradu biorazgradivog otpada-kompostane u planskom razdoblju predviđeni su za obradu biorazgradivog otpada-zelenog otpada sakupljenog s javnih površina naselja, vrtova i okućnica domaćinstava.

U cilju racionalizacije ulaganja i troškova rada po jedinici objekta/opreme za obradu zelenog otpada na području Županije ili šire, planirano je sljedeće:

- Objekt za obradu biorazgradivog otpada treba zadovoljiti važeće propise,
- Treba biti opremljen najnužnijom radnom opremom,

Oprema kao što su: usitnjivač, okretač hrpa (specijalizirani ili kombinirani stroj prilagođen za manipuliranje s hrapama), prosijač i sl. bili bi u vlasništvu JP ili koncesionara koji će po unaprijed utvrđenom terminskom planu, ili po pozivu, obilaziti objekte kompostana na području Županije.

Time se potrebna ulaganja u pojedine objekte smanjuju što je ustaljena praksa u susjednim državama (Austrija, Italija i dr).

Opasni otpad iz domaćinstava

Kako do danas nije donesen državni plan o postupanju s opasnim otpadom o načinu sakupljanja, predobradi i obradi opasnog otpada, u ovom Planu isto se ne obrađuje.

Postupanje s opasnim otpadom iz domaćinstva pobliže će se definirati tek onda kad se stvore preduvjeti za njegovo zbrinjavanje na razini RH.

5. MJERE ZA UPRAVLJANJE I NADZOR ODLAGALIŠTA ZA KOMUNALNI OTPAD

Odlagalište "Ajdanovac" nalazi se oko 2 km jugoistočno od samog grada Vrgorca uz cestu Vrgorac-Ploče. Prostire se na površini od cca 1.5 ha, na nagibu brežuljka iznad prometnog prijevoja prema naselju Vina. Prostor odlagališta je II zona sanitarne zaštite izvora pitke vode. Na odlagalište se odlaže zajedno komunalni, neopasni proizvodni otpad, a za prekrivanje koristi i građevinski otpad. Prilaz je osiguran cestom, duljine 270 m. Odlagalište nije ograđeno niti se čuva, nema donji brtveni sloj, nije planiran završni sloj ne postoje sustavi za zbrinjavanje oborinskih i procjednih voda kao ni sustav za zbrinjavanje odlagališnog plina. Odvoz vrši JKP "Komunalno" Vrgorac. Na ovoj lokaciji otpad se odlaže od 1970. g.

Od dokumentacije ne postoji lokacijska dozvola za sanaciju i zatvaranje kao ni građevinska. Ne provodi se monitoring zraka, podzemnih voda i otplinjavanje. Deratizacija i dezinfekcija se provode dva puta godišnje.

Za vrijeme sanacije i nakon zatvaranja odlagališta "Ajdanovac" primjenjuju se mjere zaštite okoliša propisane odredbama Rješenja o prihvatljivosti za okoliš zahvata sanacije i rekonstrukcije građevine za odlaganje otpada, kao i propisani nadzor nad odlagalištem nakon zatvaranja.

5.1. Mjere zaštite okoliša tijekom odlaganja otpada na odlagalište do otvaranja županijskog centra

Iako je za sanaciju odlagališta odabrana varijanta preseljenja cjelokupnog otpada na odlagalište "Lovornik" u Pločama (Studija utjecaja na okoliš ciljanog sadržaja, Klasa: 351-03/05-01/00130, Ur.broj: 531-09-3-1-LP-05-02 od 25. studenog 2005. godine), potrebno je osigurati uvjete da se po realizaciji županijskog centra za odlaganje otpada u Splitskodalmatinskoj županiji odlagalište "Ajdanovac" zatvori,

- a skupljanje otpada uključi u cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, prema Prostomom planu Splitskodalmatinske županije. Do otvaranja županijskog centra za gospodarenje otpadom predviđa se odvoz otpada na neko od odlagališta u Županiji ili u Grad Ploče, odlagalište "Lovornik".

Također je potrebno izraditi plan aktivnosti za uključivanje u županijski sustav.

Prilikom odlaganja otpada potrebno je provoditi sva pravila stručnog odlaganja i zbijanja otpada na tijelu odlagališta.

Provoditi mjere zaštite od požara i eksplozija osiguranjem čuvarske službe i protupožarog pojasa i dr., te mjere zaštite zraka prskanjem transportnih putova vodom radi smanjenja prašine te recirkulacijom procjedne vode po mirnom vremenu.

Na sanitarnom odlagalištu ne smije se prihvaćati opasni otpad, a u posude za komunalni otpad se neće smjeti odlagati one komponente koje budu određene gradskom odlukom o komunalnom redu.

Potrebno je provoditi mjere zaštite na radu, kao i mjere zaštite od pojave nesreće.

5.2. Mjere kod zatvaranja odlagališta

Odlagalište se treba zatvoriti prema Planu zatvaranja, osigurati privremeno odlaganje na nekom od odlagališta komunalnog otpada Županije ili u Pločama.

5.3. Praćenje stanja okoliša za vrijeme korištenja i sanacije odlagališta te nakon prestanka odlaganja otpada

Potrebno je osigurati meteorološke podatke s najbliže meteorološke postaje, kao i pratiti kakvoću procjednih, površinskih i podzemnih voda te emisija u zrak, a sve prema važećem Pravilniku o postupanju s otpadom koji reguliran program praćenja stanja okoliša za ovakve objekte.

6. POPIS LOKACIJA OTPADOM ONEČIŠĆENOG TLA I NEUREĐENIH ODLAGALIŠTA

Na širem području Grada Vrgorca prema podacima Grada ne postoje veća divlja odlagališta. Povremeno se na rubnim dijelovima Vrgorca i prigradskih naselja stvaraju manja mjesta nekontroliranog odlaganja koja se nakon uočavanja saniraju uklanjanjem i odvozom na sanitarno odlagalište, a koje vrši Komunalno d.o.o u okviru svoje redovne djelatnosti.

7. REDOSLIJED AKTIVNOSTI SANACIJE NEUREĐENIH ODLAGALIŠTA, OTPADOM ONEČIŠĆENOG OKOLIŠA I OSTALIH AKTIVNOSTI

Tablica 7./1 Terminski plan realizacije aktivnosti predviđenih ovim Planom

Aktivnost	Godina								
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	
Zeleni otoci	x	x							
Reciklažno dvorište		x	x						
Oprema: 125 kom. kontejner 1.100 l	x	x							
Izdvojeno skupljanje						x			
Specijalno vozilo za prijevoz otpada	x	x							
Objekt za građevinski otpad		x							
Rashladni kontejner		x							
Kompostana*						x	x		
Pretovarna stanica sa sortirnicom					x	x			
Sanacija odlagališta Ajdanovac		x							

"x" - oznaka godine početka ulaganja u nabavu opreme ili izgradnju građevine za postupanje s otpadom

* u prvoj fazi zeleni otpad, a u drugoj fazi nabavka zatvorene (reaktorske) opreme i biorazgradivi otpada iz domaćinstava. Preduvjet za obradu biorazgradivog otpada je nabava posuda (i posudica) za odvojeno sakupljanje, edukacija i nabava opreme za biorektivnu tehnologiju obrade.

8. IZVORI I VISINA FINACIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE SANACIJE

8.1. Izvori financijskih sredstava

Prema *Zakonu o zaštiti okoliša* sredstva za financiranje zaštite okoliša osiguravaju se državnim proračunom, proračunima jedinica lokalne samouprave i uprave, kreditima, sredstvima međunarodne pomoći, ulaganjima stranih ulagača, doprinosima i naknadama i iz drugih izvora utvrđenih posebnim zakonom. Propisano je da će se ova sredstva koristiti za očuvanje, zaštitu i unapređenje stanja okoliša u skladu sa Strategijom zaštite okoliša Republike Hrvatske i programima zaštite okoliša regionalne i lokalne samouprave.

Uz sredstva iz *godišnjeg Državnog proračuna* danas se najčešće koriste ili će se koristiti sljedeći financijski instrumenti:

- *Sufinanciranje od Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost* - zatražena su i dobivena sredstva ovog Fonda za sanaciju većine postojećih smetlišta
- *Županijski proračun*
- *Gradski proračun*

Drugi izvori:

- osiguranje neke kreditne linije koji se vraća iz povećane naknade za komunalne usluge

- vlastiti izvori i sredstva iz povećane naknade koju plaćaju domaćinstva za komunalnu uslugu postupanje s krutim otpadom (onečišćivač plaća)
- koncesije ili druga javno/privatna partnerstva
- donacije
- predpristupni i strukturni fondovi EU-a.

Poticajna sredstva su:

Porezne olakšice odnose se na oslobađanje od osnovnog poreza na promet opreme za uporabu sunčeve energije i fotonapona, povoljnu stopu poreza na promet za ekološki prihvatljivu ambalažu u trgovini i ugostiteljstvu, te porez na promet za motorni benzin i bezolovni benzin.

Carinske olakšice obuhvaćaju oslobađanje od plaćanja carina na opremu koja se ne proizvodi u Hrvatskoj, a neposredno služi zaštiti od požara i zaštiti životnog i radnog okoliša.

Godišnje nagrade za zaštitu okoliša koje se daju nevladinim organizacijama, pojedincima, obrazovnim institucijama i poduzećima s područja turizma i gospodarstva također su od velikog značaja kao i Znak zaštite okoliša, što ih dodjeljuje Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Grad Vrgorac će u sljedećem proračunu odrediti, sukladno mogućnostima, visinu sredstava za provedbu Plana. Samo financiranje zbrinjavanja i gospodarenja otpadom, u slučajevima kada nema osiguranih nepovratnih sredstava, zasniva se na principu *proizvođač plaća*, pa je na jedinicama lokalne samouprave odabir načina osiguranja sredstava, procijenjenih i predviđenih ovim Planom.

Za realizaciju ovog Plana gospodarenja otpadom mogu se koristiti jedan ili više financijskih izvora. Kazne zbog narušavanja okoliša određene su raznim zakonima, ali gotovo da se i ne primjenjuju. Razlozi za to su višestruki: nedostatak inspekcijuskog kadra, nepostojanje relevantnog sudskog i inspekcijuskog iskustva i prakse i dr.

Prema Strategiji gospodarenja otpadom Republike Hrvatske s obzirom na današnje relativno niske cijene usluga u djelatnostima gospodarenja otpadom nužno je planirati njihov stalni i postupni rast do visine pokrivanja stvarnih troškova, vodeći računa da je iznos cijena u međuzavisnosti s količinama i opasnim svojstvima otpada prema načelu "onečišćivač plaća". Za komunalni otpad to bi, u prvoj fazi, moglo značiti prijelaz s naknade po stambenoj površini na naknade po količini. Osim strategije i Zakon o otpadu predviđa da proizvođač ili posjednik otpada plaća trošak obrađivanja i odlaganja otpada sukladno načelu "onečišćivač plaća". Isto tako će se troškovi postupanja s otpadom obračunavati prema količini, svojstvu, te iznimno m² prostora koji se koristi. Sve općine, gradovi u županiji dužni su osigurati provođenje obračuna troškova postupanja s otpadom na opisani način.

Način promjene tarifnog sustava da proizvođač ili posjednik otpada plaća trošak skupljanja, obrađivanja i odlaganja otpada sukladno načelu "onečišćivač plaća" po količini treba na području Grada Vrgorca provesti u skladu s važećim zakonskim propisima, Zakon o otpadu, NN 178/04, 131. 6:

"Gospodarenje otpadom se temelji na uvažavanju opće prihvaćenih načela zaštite okoliša, uređenih posebnim propisima, poštivanju načela međunarodnog prava zaštite okoliša, uvažavanju znanstvenih spoznaja i najbolje svjetske prakse, a osobito na sljedećim načelima onečišćivač plaća - posjednik otpada snosi sve troškove preventivnih mjera i mjera zbrinjavanja otpada, troškove gospodarenja otpadom koji nisu pokriveni prihodom ostvarenim od prerade otpada te je financijski odgovoran za provedbu preventivnih i sanacijskih mjera zbog štete za okoliš koju je proizročio ili bi je mogao proizročiti otpad ..."

8.2. Financijska sredstva potrebna za realizaciju Plana

Tablica 8.2./1 Procjena ukupno potrebnih ulaganja u gospodarenje s otpadom u razdoblju od 2008.-2015. godine na Grada Vrgorca

Vrsta ulaganja	Iznos (kn)
Opće mjere - tehnička dokumentacija na nivou Grada	
- Studija izvodljivosti, elaborat postojećeg stanja, sortiranje otpada u zimskom i ljetnom periodu	
- Projekt sortirnice, projekt reciklažnog dvorišta, projekt pretovarne stanice, projekt izvojenog sakupljanja iz domaćinstava (3 kante)	
- Program za edukaciju	
- Ostali programi	
Ukupno	2.000.000,00
Centar za gospodarenjem otpadom	
- Pretovarna stanica sa sortirnicom	4.160.000,00
Ukupno	4.160.000,00
Izdvojeno skupljanje pojedinih komponenti otpada	
- Reciklažni otoci (kontejneri za PR)	130.000,00
- Reciklažna dvorišta	1.800.000,00
- Kontejneri za komunalni otpad 1.100 l	275.000,00
- Kante za biorazgradivi otpad	561.250,00
- Specijalno vozilo za prijevoz otpada	1.200.000,00
- Objekt za građevinski i glomazni otpad	3.520.000,00
- Rashladni kontejneri	70.000,00
- Kompostana za zeleni otpad - "windrow"	4.550.000,00
Ukupno	12.106.250,00
Sanacija odlagališta	
- službena odlagališta	13.500.000,00
Ukupno	13.500.000,00
SVEUKUPNO	31.766.250,00

Tablica 8.2./2 Procjena ulaganja u opremu i objekte na području Grada Vrgorca u razdoblju od 2008. do 2015. godine - Financijski plan

Objekti / oprema	Iznos u kn						2015.
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.		
Reciklažni otoci							
Reciklažna dvorišta							
Kontejneri 1.100 l							
Izdvojeno skupljanje			561.250,00				
Specijalno vozilo za otpad							
Objekt za građevinski otpad							
Rashladni kontejneri							
Kompostana					2.275.000,00		2.275.000,00
Pretovarna stanica sa sortirnicom						2.080.000,00	
Sanacija i zatvaranje sl. odlagališta							
UKUPNO	0	2.080.000,00	4.916.250,00	2.275.000,00	2.275.000,00	0	2.275.000,00

Napomena: Ulaganje u pojedine objekte za kompostiranje, uključena ulaganja u svu potrebnu opremu za rad

9. OSTALE PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Ovim Planom reguliran je postojeći sustav zbrinjavanja otpada u Gradu Vrgorcu. Svakim poboljšanjem sustava potrebno je prilagoditi i ovaj Plan u smislu funkcionalnog rada sustava.

U skladu sa zakonskim propisima izvršit će se odabir onih stručno i tehnički osposobljenih pravnih osoba, za koje se po tehničkoj opremljenosti, broju zaposlenika i drugim potrebnim uvjetima može zaključiti da su podobni za krajnje zbrinjavanje i odvoz otpada na području Grada Vrgorca.

Za tumačenje ovog Plana nadležan je Gradonačelnik Grada Vrgorca.

U slučaju da ovim Planom nije utvrđen neki od načina primjene sustava postupanja s otpadom neposredno će se primjenjivati uputstvo Gradonačelnika Grada Vrgorca.

Izmjene i dopune ovog Plana vrše se na način propisan za njegovo donošenje.

Ovaj Plan stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Vjesniku" - službenom glasilu Grada Vrgorca.

10. PRILOZI

1. Shematski prikaz reciklažnog dvorišta
2. Shematski prikaz kompostane "windrow" tehnologije obrade
3. Shematski prikaz sortirnice

NASLOV:

PLAN GOSPODARENJA OTPADOM GRAD VRGORAC

NOSITELJ ZAHVATA:

Grad Vrgorac
Tina Ujevica 8
21276 Vrgorac

UGOVOR broj: TD 80/08

IOD br. T-06-P-1362-1439/08

VODITELJ PROJEKT A:

Danko Fundurulja, dipl.ing.građ.

PROJEKTANTI:

IPZ Uniprojekt TERRA

Danko Fundurulja, dipl.ing.građ.
Tomislav Domanovac, dipl.ing.kem.teh.
Suzana Ćurko, dipl.ing.arh.

Jakov Burazin, dipl.ing.građ.
Irena Jurkić, dizajn.unutar.arh.

IPZ Uniprojekt MCF

Goran Pašalić, dipl.ing.rud.
Mladen Mužinić, dipl.ing.fiz.
Martina Cvjetičanin, dipl.ing.građ.

INTERNA KONTROLA:

Sandra Novak Mujanović, dipl.ing.preh.teh.

DIREKTOR:

Danko Fundurulja, dipl.ing.građ.

226

Na temelju članka 33. i 91. Statuta Grada Vrgorca ("Vjesnik" - službeno glasilo Grada Vrgorca broj 1/06, 2/06 i 2/08) i članka 62. Poslovnika o radu Gradskog vijeća Grada Vrgorca ("Vjesnik" - službeno glasilo Grada Vrgorca broj 3/06 i 4/06-isp.), Gradsko vijeće Grada Vrgorca na svojoj 31. sjednici od 07. listopada 2008. godine donosi

ZAKLJUČAK

I.

Prihvaća se Financijsko izvješće o organizaciji Programa svečanog obilježavanja Dana Grada Vrgorca za 2008. godinu.

II.

Pregled taksativno nabrojanih troškova tabelarno je prikazan i čini sastavni dio ovog Zaključka.

III.

Ovaj Zaključak objavit će se u "Vjesniku" - službenom glasilu Grada Vrgorca.

Klasa: 021-05/08-01/46
Urbroj: 2195/01-01/01-08-1
Vrgorac, 07. listopada 2008.

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
GRAD VRGORAC
GRADSKO VIJEĆE

PREDSJEDNIK:
Mate Jelavić, v.r.